

για μια αναρχοκομμουνιστική και κοινοτιστική

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΡΜΟΝΙΑ

..... τεύχος 12 _____ 12 ~ 1996 .....

COLPO GROSSO

"Εδώ πρέπει να σημειωθεί ο ιδιαίτερος ρόλος της ευρωπαϊκής σοσιαλδημοκρατίας, που με το πρόσχημα της σοσιαλιστικής παράδοσης και με σοσιαλίζουσα φρασεολογία έχει γίνει υπέρμαχος του σύγχρονου ιμπεριαλισμού. Επειδή είναι βαριά η κατηγορία, είμαι υποχρεωμένος να την εδραιώσω. Υπάρχουν τρία θέματα: Πρώτο, η μεταρρυθμιστική τοποθέτηση της σοσιαλδημοκρατίας. Είναι σαφές πως στα πλαίσια του σύγχρονου μονοπωλιακού καπιταλισμού, οριακές μεταρρυθμίσεις, που αφορούν την πολιτική ημερομισθίων, επιδοτήσεων, κοινωνικής ασφάλισης και καταπολέμησης της ανεργίας, αποτελούν, για τα μητροπολιτικά κέντρα, προϋποθέσεις για το ξεπέρασμα των αντιφάσεων του συστήματος και επομένως για τη συντήρησή του....Γι' αυτό δεν πρέπει να παραξενεύει το γεγονός, ότι οι πιο αποφασιστικοί σύμμαχοι του πολυεθνικού κεφαλαίου είναι οι Ευρωπαίοι σοσιαλδημοκράτες....

Δεύτερο, η σοσιαλδημοκρατία της Ευρώπης....τάχθηκε πάντα στο πλευρό της ιμπεριαλιστικής επέκτασης, τόσο του δικού της όσο και του αμερικάνικου μονοπωλιακού κεφαλαίου."

Τα προαναφερόμενα δεν αποτελούσαν παρά την επιχειρηματολογία του Α. Παπανδρέου, στα πρώτα χρόνια της μεταπολίτευσης, με την οποία αποσαφηνιζε τους λόγους για τους οποίους αντιτίθετο στην ένταξη του Πα.Σο.Κ. στη "Σοσιαλιστική Διεθνή". Η οποία, βεβαίως, όχι μόνο σοσιαλιστική δεν ήταν και δεν είναι, αλλά ούτε καν σοσιαλδημοκρατική. (Σ' ορισμένα από τα άρθρα του Κροπότκιν, που δημοσιεύονται στην "Κοινωνική Αρμονία", ο αναγνώστης μπορεί να διακρίνει το περιεχόμενο των όρων αυτών.)

Όχι μόνο τα προαναφερόμενα, αλλά ολόκληρη η "Διακήρυξη της 3ης Σεπτέμβρη", με το αντι-καπιταλιστικό της λεξιλόγιο, δεν συνιστούσε παρά τον μονόδρομο που έπρεπε να πορευτούν ο Α. Παπανδρέου και το Πα.Σο.Κ. αν ήθελαν: α) να βρουν σημεία επαφής με τα ριζοσπαστικοποιούμενα εργατο-υπαλληλικά στρώματα της ελληνικής κοινωνίας· β) ν' ανοίξουν διάλογο μαζί τους και γ) να τα αφομοιώσουν κατά το μεγαλύτερο μέρος τους ώστε να διευρυνθεί η εκλογική βάση του κόμματος και να επιτευχθεί έτσι η άνοδος του στην εξουσία.

Ο στόχος επετεύχθη, αλλά το Πα.Σο.Κ. δεν πρόλαβε παρά για τέσσερα μόνο χρόνια να εφαρμόσει την πολιτική εκείνη, που άλλοτε καταδίκασε δια στόματος του προέδρου του--δηλαδή την πολιτική συντήρησης κι ενίσχυσης του λεγόμενου "κράτους πρόνοιας". Μετά το 1985, εξέλιπε κάθε δυνατότητα περαιτέρω άσκησης μιας τέτοιας πολιτικής, αφού πλέον η Ελλάδα έγινε και τύποις μέλος μιας πολιτικο-οικονομικής ένωσης, η οποία είχε προ πολλού εγκαταλείψει την πολιτική αυτή κι είχε υιοθετήσει μια πολιτική **σταδιακής κατάργησης** του "κράτους πρόνοιας". Η κατάργηση αυτή αποτελούσε τη νέα "προϋπόθεση για το ξεπέρασμα των αντιφάσεων του [καπιταλιστικού] συστήματος κι επομένως της συντήρησής του"....Στον λεγόμενο Δυτικό Κόσμο, από το 1980 κι ύστερα, βρίσκονται στην ημερησία διάταξη πολιτικές ραγδαίας μείωσης των μισθών (για τη δημιουργία πάμφθηνων εργατικών χεριών), περικοπής και κατάργησης επιδοτήσεων, καθώς και ουσιαστικής κατάργησης της κοινωνικής ασφάλισης (η οποία μάλλον θα περιέλθει στα χέρια ασφαλιστικών εταιριών, και της οποίας τα κεφάλαια θα εκμεταλλεύονται

από κοινού οι ασφαλιστικές εταιρίες και οι εργοδότες), κατάργησης του οκταώρου (μέσω της μείωσης των ημερομισθίων και της εφαρμογής "ελαστικών μορφών εργασίας")—τί ειρωνία, αλήθεια· την ώρα που το ίδιο το ερευνητικό ινστιτούτο της Γ.Σ.Ε.Ε. επισημαίνει ότι οι περισσότεροι εργαζόμενοι κάνουν σήμερα δύο δουλειές ή κάνουν υπερωρίες για να τα βγάλουν πέρα (δουλεύουν δηλαδή κατά μέσο όρο 70 ώρες την εβδομάδα), η Γ.Σ.Ε.Ε. προβάλλει το αίτημα για 35 εργάσιμες ώρες την εβδομάδα....

Στον λεγόμενο Δυτικό Κόσμο, αφενός οι αγώνες των εργαζομένων και αφετέρου μια πολιτική των κυβερνήσεων, που ήθελε να αποτρέψει πιθανόν λοξοκοίταγμα των εργαζομένων προς....ανατολές, αποτέλεσαν τις δύο κύριες αιτίες για την οικοδόμηση και την ποιοτική αναβάθμιση της "πρόνοιας", η οποία εξασφάλιζε στην πλειοψηφία των πολιτών ένα ανεκτό βιωτικό επίπεδο, το οποίο, με τη σειρά του, διασφάλιζε μια "ανεκτή" και εν πολλοίς ειρηνική εκμετάλλευση των εργαζομένων από τους καπιταλιστές. Σε σημείο, μάλιστα, ώστε στις δύο μεταπολεμικές δεκαετίες, οι ανάγκες των καπιταλιστικών καταναλωτικών δυτικών κοινωνιών οδήγησαν σε έναν αυτόματο μηχανισμό διατήρησης της αγοραστικής δύναμης των μισθωτών σε αρκετά υψηλό επίπεδο. Ο στόχος βεβαίως ήταν η αποφυγή και των ελαχίστων κοινωνικών αναταράξεων. Ωστόσο, η ανατάραξη αυτή ήρθε από εκεί που κανείς δεν το περίμενε. Η μεγάλη ανατάραξη της δεκαετίας του '60 δεν ήταν οι τριγμοί των κινημάτων αμφισβήτησης και του Μάη του '68—τα κινήματα αυτά ήταν το **αποτέλεσμα** της μεγάλης ανατάραξης. Η μεγάλη ανατάραξη ήταν η υποσυνείδητη άρνηση της μισθωτής εργασίας από εκατομμύρια ανθρώπους και η **συνειδητή τους επιλογή να ζήσουν καλύτερα με τα επιδόματα της πρόνοιας**, παρά να εργάζονται κι αυτοί—όπως οι πατεράδες τους—8 ώρες την ημέρα και σωρεύουν χρήματα για να καταναλώνουν ασκόπως. Ό,τι η προηγούμενη μόλις γενιά θεωρούσε ιερό—την εργασία—η επομένη το θεώρησε κατάρα. Η "προνοιακή"σχόλη εκατοντάδων χιλιάδων ανθρώπων συνέστησε κατ' ουσίαν μια ανατρεπτικότητα, το βάθος και η έκταση της οποίας δεν έγινε πλήρως αντιληπτή ούτε από τους ίδιους αυτούς ανθρώπους.

Στην άλλη πλευρά, στον λεγόμενο Ανατολικό Κόσμο, συνέβαινε ακριβώς το ίδιο, αλλά εκδηλωνόταν με διαφορετικό τρόπο. Δεν ήταν τόσο οι εξεγέρσεις που ξέσπασαν σ' αυτόν τον κόσμο, όσο η ενεργητική αντίσταση της "μη-δουλείας εν ώρα δουλείας" αυτό που αχρήστευε τα πενταετή πλάνα του Κόμματος και αποσάθρωνε αργά-αργά το σύστημα και οδηγούσε τους πολίτες στη....βότκα.

Αμφότερα τα καθεστώτα Ανατολής και Δύσης αντελήφθησαν εγκαίρως την ανατρεπτικότητα της άρνησης της εργασίας από τους πολίτες τους. Η αναγκαιότητα να υιοθετηθούν πολιτικές που θα οδηγούσαν τους πολίτες αυτούς σε μια επανεκτίμηση της [μισθωτής] εργασίας, ήταν κάτι περισσότερο από ορατή. Επομένως έπρεπε να καταργηθεί ό,τι εξασφάλιζε την υλική βάση αυτής της άρνησης: το κράτος πρόνοιας και ο κρατικός καπιταλισμός. Δεν είναι καθόλου τυχαίο που η προσέγγιση των καθεστώτων Ανατολής-Δύσης άρχισε στα τέλη της δεκαετίας του '60, μέσω των προγραμμάτων ελέγχου και περιορισμού των εξοπλισμών και, επίσης, της γοργής μετατροπής μέρους της στρατιωτικής τεχνολογίας σε "πολιτική" τεχνολογία. Ο παγκόσμιος καπιταλισμός της "παγκόσμιας αγοράς" είναι πλέον η μόνη "υπερδύναμη" στον πλανήτη. Η "επιβίωση" κάθε μεμονωμένου καπιταλιστή και κάθε κράτους ξεχωριστά, μέσα στα πλαίσια της παγκόσμιας αγοράς, προϋπθέτει και προϋποθέτει την κατάργηση όλων όσων οι εργαζόμενοι μετέτρεψαν με τους αγώνες τους σε δικιά τους "κεκτημένα δικαιώματα". Η "προϋπόθεση" αυτή αποτέλεσε με τη σειρά της αναγκαιότητα και προϋπόθεση για την εξάλειψη του φαινομένου της άρνησης εργασίας: το "δικαίωμα στη δουλειά" αντικατέστησε ήδη το "δικαίωμα στη σχόλη", και ξανακούγεται βροντερό όσο και έναν αιώνα πριν. Η "επιβίωση" κάθε μεμονωμένου καπιταλιστή και κάθε κράτους ξεχωριστά, μέσα στα πλαίσια της παγκόσμιας αγοράς, προϋποθέτει την εξαθλίωσή μας και τη δημιουργία κοινωνικών συνθηκών, ανάλογων του περασμένου αιώνα. Αυτό, σύντροφοι, είναι και το **μεγάλο κόλπο** του καπιταλισμού της εποχής μας: μας ξαναρίχνει σε έναν αγώνα επιβίωσης γιατί η λίγη σχόλη, που μας πρόσφερε για ένα διάστημα, οδήγησε στην αμφισβήτηση και την **πρακτική** άρνηση αυτού που αποτελεί την καρδιά του καπιταλισμού: την μισθωτή εργασία.

Στα ανωτέρω πλαίσια, γίνεται φανερός και ο ρόλος των κυβερνήσεων και των πολιτικών κομμάτων: θέλουν να μας πείσουν ότι η με γοργό ρυθμό εξαθλίωσή μας και οι πολιτικές που υιοθετούνται σήμερα απορρέουν από την αντικειμενική πραγματικότητα, κρύβοντάς μας το γεγονός ότι αυτή η αντικειμενική πραγματικότητα είναι μια **επιλογή** που έκαναν οι καπιταλιστές και οι εξουσιαστές για να διασφαλίσουν το καθεστώς τους.

Εργαζόμενοι και Εργαζόμενες

Έχουν ήδη περάσει 10 χρόνια από τότε που οι καπιταλιστές συμπατριώτες μας και εκμεταλλευτές, και οι πολιτικοί θεσμοί που τους υπο-στηρίζουν—η Δημοκρατία—, έχουν εξαπολύσει την επίθεσή τους εναντίον μας.

Με διάφορα προσχήματα ("μη χάσουμε το τραίνο της ανάπτυξης και της Ε.Ο.Κ.", "αναδιάρθρωση", "εξορθολογισμός της λειτουργίας των επιχειρήσεων" κ.λ.π.) αποσκοπούν να μας εκμεταλλευτούν ακόμη περισσότερο· θέλουν να μας μετατρέψουν σε εξαθλιωμένες υπάρξεις, που δεν θα αμοίβονται παρά με το ελάχιστο εκείνο χρηματικό ποσό (μισθό) που θα φθάνει ίσα-ίσα για έναν αργό θάνατο από υποσιτισμό και από έλλειψη ανθρώπινης αξιοπρέπειας.

Μέρα με τη μέρα, ο καπιταλισμός και η Δημοκρατία του καταργούν ένα-ένα δικαιώματα που χρειάστηκαν 300 χρόνια εργατικών αγώνων για να γίνουν κεκτημένα· αγώνων που έχουν ποτιστεί με **αίμα, ιδρώτα και δάκρυα**. Το οκτώωρο έχει πλέον ουσιαστικά καταργηθεί, αφού οι περισσότεροι από εμάς κάνουμε πιά δύο δουλειές για να μπορέσουμε, όχι να ζήσουμε, αλλά να επιβιώσουμε. Μας έχουν κάνει χειρότερα κι από ζώα. Δεν προλαβαίνουμε να πούμε δυό κουβέντες με το αγόρι ή το κορίτσι μας, δεν προλαβαίνουμε ν'αγκαλιαστούμε, και μας παίρνει ο ύπνος από την πολλή κούραση. Τα κάθε είδους επιδόματα και κοινωνικές παροχές/ασφαλίσεις καθημερινά περικόπτονται και εξανεμίζονται.

Το ότι χάνουμε σήμερα ένα-ένα αυτά τα δικαιώματα, αυτό φανερώνει ότι πολλοί σύντροφοι δυστυχώς πίστεψαν—και εξακολουθούν να πιστεύουν—ότι τα δικαιώματα αυτά μας τα παραχώρησε το "Κράτος Πρόνοιας" των πεφωτισμένων δεξιών και της "Σοσιαλ"δημοκρατίας. Κάθε άλλο, φίλοι μας. **Τα δικαιώματα αυτά τους αναγκάσαμε με τους αγώνες μας να μας τα εκχωρήσουν.** Η Δημοκρατία και το "Κράτος Πρόνοιας" νομιμοποιούσαν απλώς τις κατακτήσεις αυτές, είτε γιατί τους εξαναγκάζαμε είτε για να ξεδοντιάζουν τους εκάστοτε αγώνες μας, να τους αφομοιώνουν και να πετυχαίνουν έτσι την ειρηνική και νόμιμη εκμετάλλευσή μας από τους συμπατριώτες μας καπιταλιστές. Τα "κεκτημένα" μας τα διαμορφώνουμε με τους αγώνες μας, και μόνο αγωνιζόμενοι τα διατηρούμε "κεκτημένα". Υπερασπίζοντας με αγώνες τα "κεκτημένα" μας, στοχεύουμε όχι απλώς στην καλυτέρευση των συνθηκών επιβίωσής μας (ουδέν μεμπτόν) αλλά και στην καλυτέρευση των υλικών όρων του αγώνα μας ενάντια στον καπιταλισμό και τη Δημοκρατία του, υπέρ του κομμουνισμού και της αναρχίας—σε αυτό στοχεύουμε κι όχι σε έναν καπιταλισμό με "ανθρώπινο πρόσωπο", ούτε στην επάνοδο του Κράτους Πρόνοιας, ή σε Σοσιαλιστικά μεταβατικά στάδια και Προλεταριακά Κράτη, ή σε άλλες τέτοιου είδους ηλιθιότητες που αποσκοπούν να εκτρέψουν τους αγώνες μας και να μας κάνουν να χάσουμε τον στόχο μας για κομμουνισμό και αναρχία.

Αυτά τα δικαιώματα τα θυσιάζουν σήμερα στον βωμό της καπιταλιστικής ανάπτυξης. Μας πιπιλίζουν καθημερινά το μυαλό για τις θυσίες που απαιτεί όχι η δική μας ανάπτυξη και η ανάπτυξη της κοινωνίας αλλά η **καπιταλιστική** ανάπτυξη. Μια ανάπτυξη από την οποία μόνο οι καπιταλιστές έχουν κέρδη. Αντίθετα, το δικό μας ημερομίσθιο έχει φθάσει στο "ύψος" του ημερομισθίου που παίρναμε πριν 15 χρόνια. Εκατοντάδες σύντροφοι εργαζόμενοι και εργαζόμενες απολούνται καθημερινά, θυσία στον βωμό της ανάπτυξης. Ποιάς ανάπτυξης; Της ανάπτυξης του Τραπεζικού Λογαριασμού των καπιταλιστών. Η Πεσινέ είχε πέρυσι κέρδη 10 δισεκατομμυρίων δραχμών, και εφέτος απολύει 300 συνανδέλφους μας με τη μέθοδο της "οικειοθελούς αποχώρησης"—έτσι λένε σήμερα την απόλυση.

Έτσι λειτουργεί ο καπιταλισμός, φίλοι μας. Ας μη μας ξεγελά η "ελεύθερη επιχείρηση" του φιλικατζή της γειτονιάς μας. Δεν αντιπροσωπεύει παρά το άλλοθι του καπιταλισμού και της Δημοκρατίας του ("ελευθέρως επιχειρείν"), τον μύθο ότι στον καπιταλισμό ο καθένας μπορεί να πλουτίσει. Η αλήθεια όμως είναι ότι οι καπιταλιστές πλουτίζουν όχι με την εργασία τους αλλά με την εργασία **μας**.

Ας αρχίσουμε σύντροφοι την επίθεσή μας, επιτιθέμενοι ταυτόχρονα και στους εκφραστές της κυβερνητικής και κομματικής πολιτικής στους χώρους εργασίας: στους εργατοπατέρες της Γ.Σ.Ε.Ε. Οι εργατοπατέρες, φίλοι μας, δεν είναι προδότες—γινόμενοι αυτό που είναι, έπαψαν απλώς να ανήκουν στην τάξη εκείνη που έχει συμφέρον να ανατρέψει τον καπιταλισμό και την εξουσία. Ο Σ.Ε.Β. και η Γ.Σ.Ε.Ε. έχουν κοινό στόχο: την καπιταλιστική ανάπτυξη. Όσο για το Κ.Κ.Ε., αυτό υπονομεύει τους αγώνες μας που δεν ελέγχονται απ' αυτό. Έχει βεβαίως δηλώσει και την νομιμοφροσύνη του στη Δημοκρατία.... Η αυτονομία του αγώνα μας, οι παράνομες και άγριες απεργίες, η άμεση δράση μας είναι τα εχέγγυα για μία αποτελεσματική αντεπίθεσή μας.

Μας έχουν βάψει τη σημερινή μας εξαθλίωση με μπλέ, πράσινο και ροζ χρώμα. Ας δώσουμε μια επαναστατική κατεύθυνση στους αγώνες μας, για ένα ολόδικό μας κατακόκκινο αύριο.

Η Κοινοβουλευτική Αρχή

Μία από τις πιο βλαβερές προκαταλήψεις, από την οποία πρέπει ν' απαλλαχτούμε ώστε να αρχίσει η νέα Σοσιαλιστική ζωή, είναι η πίστη στην κοινοβουλευτική αρχή. Σ'ετούτη τη χώρα [σ.τ.μ.: την Αγγλία] το Κοινοβούλιο έχει προσφέρει τόσο πολλά στον αγώνα ενάντια στην εξουσία της Αυλής, και το έθνος έχει τόσο πολύ συνηθίσει να συνδέει με το Κοινοβούλιο τις μνήμες του αγώνα του υπέρ των πολιτικών ελευθεριών, ώστε ακόμη και ανάμεσα στους Σοσιαλιστές εξακολουθεί να υπάρχει μια συγκεκριμένη πίστη στο Κοινοβούλιο· μια φαντασίωση ότι μπορεί αυτό ν' αποτελέσει στο μέλλον εργαλείο για την απαλλαγή του έθνους από την κυριαρχία του Κεφαλαίου.

Όχι ότι διατηρείται πάντοτε συνειδητά μια τέτοια πίστη. Αντιθέτως, πολλά έχουν συμβεί τα τελευταία είκοσι χρόνια ώστε να εξασθενήσει έως έναν βαθμό η παλαιά πίστη στο Κοινοβούλιο. Ήδη ο οξυδερκής εργαζόμενος αναρωτιέται συχνά εάν το Κοινοβούλιο, το οποίο έχει γίνει ένα τόσο παντοδύναμο εργαλείο αντικατάστασης της εξουσίας της αριστοκρατίας με αυτήν της αστικής τάξης, είναι δυνατόν να χρησιμοποιηθεί σαν εργαλείο για την κατάργηση της εξουσίας της ίδιας αυτής τάξης. Ωστόσο, πολλοί Σοσιαλιστές, στρέφοντας κυρίως την προσοχή τους στην οικονομική πλευρά του Κοινωνικού Ζητήματος, παραβλέπουν τις πολιτικές του πλευρές.

Για να επιτραπεί ένα νέο ξεκίνημα στο οικονομικό πεδίο, δεν πρέπει να δημιουργηθεί μια νέα μορφή κοινωνικής οργάνωσης—αυτό λένε πολλοί Σοσιαλιστές, και δεν αναρωτιούνται καθόλου επ' αυτού. Με συνέπεια να εξακολουθούν να ενεργούντες και είναι πεπεισμένοι ότι η κοινοβουλευτική αρχή αποτελεί πράγματι το είδος της πολιτικής οργάνωσης με το οποίο μια απελευθερωμένη από τον ζυγό του Κεφαλαίου κοινωνία μπορεί να επιχειρήσει αυτό το νέο ξεκίνημα. Πράγματι, τί έχουν υποστηρίξει οι Σοσιαλδημοκράτες φίλοι μας σ' αυτήν την χώρα και την ηπειρωτική Ευρώπη, πέραν της αρχαίας κοινοβουλευτικής αρχής, με περιστασιακή προσφυγή στο **δημοψήφισμα**—δηλαδή, στο λαϊκό ψήφισμα με ένα **ναι** ή ένα **όχι**—, το οποίο εφαρμόζεται εδώ και πάρα πολλά χρόνια στην Ελβετία; Τί προτείνουν ως στόχο των προσπαθειών μας, πέραν της κοινοβουλευτικής αρχής μιας Δημοκρατικής Πολιτείας—δηλαδή, του ίδιου εκείνου πολιτικού θεσμού που τόσο αξιοθαύμαστα ευνόησε την επέκταση της κυριαρχίας του Κεφαλαίου στις Ηνωμένες Πολιτείες και την Ελβετία, και που τόσο αξιοθαύμαστα προσαρμόζεται στην καπιταλιστική εκμετάλλευση, στους καπιταλιστικούς πολέμους και στην καπιταλιστική καταπίεση στη Γαλλία;

Ισχυρίζονται, βεβαίως, ότι σε μια κοινωνία όπου δεν θα υπάρχουν ατομικοί ιδιοκτήτες γης και κεφαλαίου, η κοινοβουλευτική αρχή δεν θα 'ναι πλέον φιάσκο· ότι δεν θα ελέγχει την ελεύθερη ανάπτυξη μιας, δίχως καπιταλιστές και μεσάζοντες, ελεύθερης εργατικής κοινωνίας. Εν τω μεταξύ, όμως, η ζωή παίρνει διαφορετική κατεύθυνση και ήδη επεξεργάζεται νέες μορφές πολιτικής οργάνωσης, οι οποίες θα διαφέρουν τόσο πολύ από την κοινοβουλευτική αρχή, όσο αυτή διαφέρει από την Απόλυτη Μοναρχία.

Παντού στην ιστορία μπορούμε να δούμε ότι σε κάθε νέα μορφή οικονομικής οργάνωσης αντιστοιχούσε μια νέα μορφή πολιτικής οργάνωσης. Τον καιρό που οι χωρικοί υπόκειντο σε οικονομική, αν όχι και προσωπική, δουλεία· που ο εργαζόμενος της πόλης αποτελούσε έναν ασήμαντο παράγοντα· που η παλαιότερη και ισχυρότερη τάξη ήταν η αριστοκρατία των γαιοκτημόνων—εκείνον τον καιρό η Απόλυτη Μοναρχία ήταν η αντίστοιχη μορφή διακυβέρνησης.

Όμως αμέσως μόλις η αστική τάξη άρχισε να πλουτίζει από την συναλλαγή και το εμπόριο, αρνήθηκε να κυβερνάται από μερικούς αυλικούς επιλεγμένους από την αριστοκρατία. Εξεγέρθηκε—από τα μέσα του 17ου αιώνα έως τις αρχές του 19ου, σ'ετούτη τη χώρα· τα χρόνια ανάμεσα στο 1789 και το 1793, στη Γαλλία· το 1848 στη Γερμανία. Και, αφού απέκτησε πανέξυπνα το πλεονέκτημα της υποστήριξης που βρήκε ανάμεσα στους χωρικούς και τους εργάτες, ανάγκασε τον μονάρχη και τους αυλικούς του να υποκύψουν, και τους αντικατέστησε με την αρχή του Κοινοβουλίου. Ακόμη περισσότερο, το Κοινοβούλιο ήταν το εργαλείο με το οποίο κατόρθωσε να ολοκληρώσει αυτήν την επανάσταση και να εδραιώσει τα αποτελέσματά της.

Επιπλέον, αν ανατρέξουμε σε μια παλαιότερη ιστορική περίοδο, βλέπουμε ότι όταν κατά τον 11ο και 12ο αιώνα οι πόλεις απαλλάσσονται από την κυριαρχία των κοσμικών και κληρικών κυρίων τους και από το Στέμμα, δημιουργούν επίσης μια νέα μορφή πολιτικής οργάνωσης που βασίζεται στην ανεξαρτησία της πόλης και στην οργάνωση των συντεχνιών. Αυτές οι συντεχνίες δεν ήταν σαν τα συνδικάτα της εποχής μας αλλά ανεξάρτητες εταιρίες που είχαν τους δικούς τους νόμους, τις δικές τους μορφές απονομής δικαιοσύ-

νης, τους δικούς τους κανόνες αυτοάμυνας κ.λ.π.—κοντολογίς, ήσαν τόσο πολιτικές όσο και επαγγελματικές οργανώσεις. Οι πόλεις κατέκτησαν την ανεξαρτησία τους και τη διατήρησαν μέσω της δημιουργίας μιας νέου είδους πολιτικής οργάνωσης. Ένα νέο στάδιο της οικονομικής ζωής παρήγαγε ένα νέο στάδιο της πολιτικής ζωής. Δίχως το δεύτερο, το πρώτο θα ήταν ακατόρθωτο.

Ξανά, αν ανατρέξουμε ακόμη πιο πίσω, μετά την πτώση της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας, θα βρούμε την κοινή κατοχή της γης να συμβαδίζει με την οργάνωση κατά κλαν (CLAN), με την συγκέντρωση όλων των χωρικών για την εξέταση των υποθέσεων του χωριού, και με την ομοσπονδία των χωριών και των κλαν για την εξέταση θεμάτων που τους απασχολούν.

Κοντολογίς, παντού στην ιστορία βλέπουμε ότι κάθε αλλαγή στις οικονομικές σχέσεις μιας κοινότητας συνοδεύεται από μια αντίστοιχη αλλαγή σε ό,τι μπορούμε να ονομάσουμε πολιτική οργάνωση. Είναι τόσο στενά συνδεδεμένες μεταξύ τους ώστε δεν μπορούν να διαχωριστούν. Ο απελευθερωμένος πολίτης, αρχίζοντας μια νέα ζωή σε μια νέα βάση, ανακηρύσσει την ελεύθερη Κομμούνα, όπως κι η αστική τάξη σε παρόμοιες περιπτώσεις συγκαλεί ένα Κοινοβούλιο. Η ελεύθερη πόλη στην μία περίπτωση, το Κοινοβούλιο στην άλλη, συνιστούν ένα εργαλείο για την ολοκλήρωση της επανάστασης· παγιώνουν και μονιμοποιούν τα αποτελέσματά της, και παρέχουν μια προοπτική για την περαιτέρω ανάπτυξη της.

Έτσι, επίσης, θα γίνει και με τον Σοσιαλισμό. Αν σχεδιάζει ένα νέο ξεκίνημα στο οικονομικό πεδίο, **πρέπει** να προετοιμαστεί και για ένα νέο ξεκίνημα σε ό,τι ονομάζεται πολιτική οργάνωση. Και αυτό το νέο ξεκίνημα **δεν μπορεί** να είναι η κοινοβουλευτική αρχή μιας περασμένης εποχής.

Πολλά συμπτώματα δείχνουν ότι στην Ευρώπη υπάρχει ήδη στον νου των ανθρώπων μια ισχυρή τάση προς την επεξεργασία αυτής της νέας, Σοσιαλιστικής μορφής, πολιτικής οργάνωσης.

Η πίστη στην κοινοβουλευτική αρχή δεν είναι πουθενά τόσο δυνατή, όσο σ' ετούτη τη χώρα. Αλλά ακόμη και σ' ετούτη τη χώρα η παλαιά πίστη έχει προσφάτως δεχθεί πολλά ισχυρά κτυπήματα. Εκείνοι που **γνωρίζουν** τί είναι η κοινοβουλευτική αρχή, συμφωνούν ότι **πρέπει** να γίνει κάποιο νέο ξεκίνημα. "Τα πράγματα δεν μπορούν πλέον να συνεχίζονται κατά τον ίδιο τρόπο"—αυτή είναι η άποψη που κερδίζει συνεχώς έδαφος. Στην πραγματικότητα, αμέσως μόλις έγινε παραδεκτή η αναγκαιότητα για Αυτοκυβέρνηση της Ιρλανδίας, η ιδέα αυτή διαδόθηκε ταχύτατα και θεωρήθηκε εξίσου αναγκαία η Αυτοκυβέρνηση της Σκωτίας, της Ουαλίας και του Λονδίνου. Όμως αυτό το κίνημα είναι απλώς προκαταρκτικό. Η χρονολογία της γέννησής του δεν είναι παρά χθεσινή. Αν αφεθεί να αναπτυχθεί, σύντομα θα γίνει παραδεκτή η αναγκαιότητα για κάτι λιγότερο κοινοβουλευτικό από το Σκωτικό, Ουαλικό ή Κόκνι (COCKNEY) Κοινοβούλιο.

Στην ηπειρωτική Ευρώπη, το αντι-κοινοβουλευτικό κίνημα εξακολουθεί να είναι πιο έντονο. Στη Γαλλία, ανάμεσα σε εκείνους που συλλογίζονται και δεν προσκολλώνται απλώς σε ό,τι υπάρχει, δεν θα βρείτε ούτε έναν στους χίλιους που να εξακολουθεί να πιστεύει στο Εθνικό Κοινοβούλιο της Δημοκρατίας. Όσο για τους εργαζόμενους, αν τρέφουν κάποιες προσδοκίες για το μέλλον, αυτές σχετίζονται με την Κομμούνα—την αυτόνομη Κομμούνα που είναι ομοσπονδοποιημένη με άλλες αυτόνομες Κομμούνες—κι όχι με κάποιο Εθνικό Κοινοβούλιο ή Συμβατική Συνέλευση. Όχι, μετά την ήττα της Παρισινής Κομμούνας, η Κοινοτιστική ιδέα έχει γίνει η ιδέα της νεώτερης Γαλλίας.

Στην Ισπανία, εκτός από την Διεθνή Ένωση Εργαζομένων, η οποία είναι αναρχική και όχι **πολιτική**, το μόνο άξιο λόγου πολιτικό κόμμα είναι το "Καντονιστικό" κόμμα του Ιλι Υ Μαργκάλ, το κόμμα της κοινοτικής και καντονικής αυτονομίας. Εκτός της Αναρχικής Διεθνούς, είναι το μόνο κόμμα το οποίο οι ίδιοι οι Ρεπουμπλικανοί θεωρούν άξιο λόγου.

Στην Ιταλία, αμέσως μόλις ανατραπεί η Μοναρχία και καταστεί ανίσχυρη η κεντρική κυβέρνηση (κάτι που θα γίνει σύντομα), κάθε επαρχία, κάθε εθνογραφικό τμήμα μιας επαρχίας, κάθε πόλη, θα χαράξει τη δική της ανεξάρτητη πορεία· το καθένα θα επιχειρήσει να βρει με δικές του προσπάθειες τη λύση του Κοινωνικού Ζητήματος.

Στην Ελβετία, όπου υπάρχει Αυτοκυβέρνηση για κάθε μικρή ξεχωριστή Πολιτεία (ή Καντόνι), όπου υπάρχουν πλήρως δημοκρατικοί θεσμοί, και, επιπροσθέτως, η προσφυγή στο **δημοψήφισμα**, αυτήν την στιγμή διαβουλευονται σχετικά με την τροποποίηση της πολιτικής τους οργάνωσης· και για τους Δημοκρατικούς της Λωζάνης είναι σημαντικό το ερώτημα αν θα ήταν προτιμότερο, ακόμη και στις μεγαλύτερες πόλεις, να στραφούν προς το **βήμα** (FORUM), το οποίο εξακολουθεί να υπάρχει στις μικρότερες κοινότητες. Όλοι οι θεσμοί, που ενέπνευσαν τόσο πίστη το 1848, είναι κατάφωρα αποτυχημένοι.

Μόνον η Γερμανία δείχνει ν' αποτελεί την εξαίρεση του κανόνα. Οι γερμανοί Ριζοσπάστες και Σοσιαλιστές δείχνουν ότι εξακολουθούν να βλέπουν το ιδεώδες τους στον Γιακωβινισμό του Ροβεσπιέρου, δηλαδή σε μια έντονα συγκεντρωτική οργάνωση της Δημοκρατίας. Αυτόν όμως τον νοητικό προσανατολισμό τον εξηγεί εύκολα η ιστορική φάση όπου εισέρχεται τώρα η Γερμανία. Ωστόσο το πρώτο τράνταγμα θα το δεχθούν οι θεσμοί. Στην επομένη επανάσταση θα συμβεί σίγουρα στην Γερμανία κάτι που θα στρέφεται προς την καταστροφή της κυριαρχίας του Κεφαλαίου, όμως αυτό το κάτι δεν θα πραγματοποιηθεί μέσω των εντολών ενός Γερμανικού Κοινοβουλίου. Θα πραγματοποιηθεί με την εξέγερση των απομονωμένων κέντρων, στα οποία η Σοσιαλιστική ζωή και σκέψη απλώνεται ταχύτατα.

Είμαστε βαθύτατα πεποισμένοι ότι εάν σ' ετούτη τη χώρα πρόκειται να γίνει κάτι Σοσιαλιστικό, αυτό θα γίνει κι εδώ μέσω της εξέγερσης. Θα πραγματοποιηθεί εκτός του Κοινοβουλίου, από την ελεύθερη πρωτοβουλία των Βρετανών εργαζομένων, οι οποίοι θα θέσουν υπό την κατοχήν τους το κεφάλαιο, τη γη, τα σπίτια, και τα μέσα της εργασίας, και στην συνέχεια θα συνδυάσουν τις δυνάμεις τους ώστε να αρχίσει η ζωή πάνω στις νέες βάσεις της τοπικής ανεξαρτησίας.

Η αρχή του Κοινοβουλίου συνιστά αρχή του Κεφαλαίου. Έχει συμπληρώσει τον κύκλο ζωής της. Κανένα Κοινοβούλιο, οσοδήποτε θορυβώδες, δεν θα συμβάλει στην πραγματοποίηση της Κοινωνικής Επανάστασης. Και οι εξεγερμένοι εργαζόμενοι δεν θα στραφούν στην κοινοβουλευτική αρχή για την οικονομική και πολιτική αναδιοργάνωση του λαού.

FREEDOM 5

Φεβρουάριος 1887

Σημειώσεις

Στα τέλη του 19ου αιώνα οι Σοσιαλδημοκράτες ήταν αρχικώς σοσιαλιστές που συνδύαζαν επαναστατικούς στόχους και κοινοβουλευτικές μεθόδους—ιδιαίτερα οι οπαδοί του Λασάλ και του Μαρξ. (Μετά την Ρώσικη Επανάσταση, όταν η υπερισχύουσα Μπολσεβίκικη φράξια του Ρώσικου Σοσιαλδημοκρατικού Κόμματος υιοθέτησε τον τίτλο Κομμουνιστικό, ο όρος Σοσιαλδημοκράτες χρησιμοποιήθηκε για τον χαρακτηρισμό των κοινοβουλευτικών σοσιαλιστών· αργότερα χρησιμοποιήθηκε για τους μη-σοσιαλιστές κεντρώους.)

Το **δημοψήφισμα** (γνωστό επίσης και ως άμεση νομοθέτηση) είναι η μέθοδος λήψης αποφάσεων για πολιτικά ζητήματα μέσω της ψήφου όλων των πολιτών στη βάση ενός μόνου ερωτήματος. Πρωτοεφαρμόστηκε στην Ελβετική Συνομοσπονδία και αργότερα υιοθετήθηκε και από άλλες χώρες (συμπεριλαμβανομένης της Βρετανίας στα τέλη του 20ου αιώνα). Το **βήμα**, που έλκει την καταγωγή του από την αρχαία Ελλάδα και Ρώμη, είναι η γενική συνέλευση όλων των πολιτών, και πρωτοεφαρμόστηκε στους Ελβετικούς δήμους. Και οι δύο αυτές μέθοδοι έχουν προταθεί ως πιθανές μορφές μιας λαϊκο-σοσιαλιστικής ή ακόμη και αναρχικής κοινωνίας.

Η Διεθνής Ένωση Εργαζομένων, η Πρώτη Διεθνής, δημιουργήθηκε το 1864 και διασπάστηκε το 1872 ανάμεσα σε εξουσιαστική (Μαρξιστική) και αντιεξουσιαστική (Μπακουνική) φράξια. Το Ισπανικό τμήμα ανήκε στη δεύτερη φράξια.

Οι **Καντονιστές** αποτελούσαν ένα ακραίο Ρεπουμπλικανικό κόμμα στην Ισπανία του 19ου αιώνα, που υποστήριζε την ομοσπονδιακή αυτονομία όχι μόνο για τις επαρχίες αλλά και για τους δήμους. Ο Πι Υ Μαργκάλ (1824-1901) ήταν ο κύριος εκλαϊκευτής του Προυντόν στην Ισπανία και ο συγγραφέας του επιδραστικού βιβλίου **Αντίδραση και Επανάσταση** (1854)* ως ηγετικός Ομοσπονδιακός πολιτικός, ήταν μέλος του Κόρτες (CORTES) από το 1868, συμμετείχε στην Πρώτη Δημοκρατία, το 1873, και αποτέλεσε για σύντομο χρονικό διάστημα Πρόεδρος της Ισπανίας.

Οι **Γιακωβίνοι**, που ξεκίνησαν ως πολιτική λέσχη στην Γαλλική Επανάσταση, ήταν το πλειοψηφικό κόμμα στην Γαλλική Συμβατική Συνέλευση από το 1792 έως το 1795, του οποίου ηγείτο ο Μαξιμιλιανός Ροβεσπιέρους (1758-1794), και το οποίο υποστήριζε τον συγκεντρωτισμό, τον милитарισμό και την τρομοκρατία. Η μετέπειτα Γιακωβίνικη παράδοση στην αριστερά, με χαρακτηριστικό της την έμφαση στο πραξικόπημα και την δικτατορία, συνεχίστηκε από επαναστάτες όπως ο Μπαμπέφ και ο Μπουοναρότι, και στην συνέχεια από σοσιαλιστές όπως ο Μπλανκί και ο Λένιν.

Ο ΕΒΔΟΜΟΣ ΑΝΘΡΩΠΟΣ

Ύστερα ήρθε η ομίχλη, κι αυτή για μέρες και βδομάδες ολόκληρες, μαζί με μια επιδημία γρίπης, όχι ιδιαίτερα επικίνδυνη για αξιοπρεπείς ανθρώπους με κοινωνικές ασφαλίσσεις, μια γρίπη που παρέσυρε στον άλλο κόσμο μερικούς γέρους θείους και θείες με γερή κληρονομιά, καθώς και μερικούς αξιοσέβαστους πολιτικούς άνδρες· εκτός όμως απ' αυτούς, εξολόθρευσε μαζικά μονάχα τους αλήτες κάτω από τις γέφυρες του ποταμού και τους μετανάστες.

NTYNTPIX ΦΡΗΡΡΕΝΜΑΤ

Σύμφωνα με το καπιταλιστικό αξίωμα, η φτώχεια είναι μια κατάσταση, από την οποία ένα άτομο ή μια κοινωνία απαλλάσσονται μόνο με το επιχειρηματικό τους πνεύμα. Το κριτήριο με το οποίο κρίνεται το επιχειρηματικό πνεύμα είναι η Παραγωγικότητα ως αυτόνομη αξία, κι επομένως η υπανάπτυξη, ως κατάσταση κλειστής αναπόφευκτης φτώχειας, είναι ακατανόητη στον καπιταλισμό. Ο καπιταλισμός, όμως, κρατά τα 2/3 της ανθρωπότητας σε κατάσταση φτώχειας. Η αντίφαση ανάμεσα στη θεωρία και την πράξη είναι ένας από τους λόγους που ο καπιταλισμός κι οι πολιτικοί θεσμοί όπου αυτός στηρίζεται —η Δημοκρατία—, δεν μπορούν να δικαιολογήσουν πλέον την ύπαρξη του συστήματός τους και της σημερινής κοινωνικής κατάστασης.

Στις σημερινές περιγραφές του κόσμου, οι μεγάλες βιομηχανικές κοινωνίες αναφέρονται ως "μητροπολιτικές". Εν πρώτοις, μπορεί κανείς να το θεωρήσει αυτό ως μια απλή περιγραφή της εσωτερικής ανάπτυξης, μέσω της οποίας οι "μητροπόλεις" έγιναν κυρίαρχες. Όταν όμως δούμε το φαινόμενο αυτό στην πραγματική ιστορική του εξέλιξη, ανακαλύπτουμε ότι δεν είναι παρά μια προέκταση, σ' ολόκληρο τον κόσμο, αυτού του καταμερισμού των λειτουργιών, ο οποίος στον 19ο αιώνα υπήρξε καταμερισμός λειτουργιών στο εσωτερικό ενός κράτους. Οι "μητροπόλεις" της Δυτ. Ευρώπης και της Βορ. Αμερικής έχουν στον αντίποδά τους τα 2/3 του πληθυσμού της γης, ο οποίος ζει στα υπανάπτυκτα κράτη αλλά και στις "μητροπόλεις"—γιατί η εκμετάλλευση δεν γνωρίζει σύνορα, και ειδικά σήμερα, που η ανάπτυξη κάθε μεμονωμένου καπιταλιστή στα πλαίσια της παγκόσμιας αγοράς προϋποθέτει τον μηδενισμό του συντελεστή "κόστος εργασίας". Για να γίνει πλήρως κατανοητή η πολιτική σημασία αυτού του καταμερισμού λειτουργιών απαιτείται η χρήση του ανύπαρκτου μεταβατικού ρήματος "υποανάπτυσσώ": οι "μητροπόλεις" "υποαναπτύσσουν" τα 2/3 του κόσμου (μέρος του οποίου βρίσκεται στο εσωτερικό τους) ως προϋπόθεση για την δική τους ανάπτυξη.

Οι ξένοι εργάτες έρχονται από τις υπανάπτυκτες οικονομίες. Έρχονται να "προσφέρουν" την δουλειά τους. Η εργατική τους δύναμη είναι από πριν έτοιμη. Οι ανεπτυγμένες βιομηχανικές χώρες, η παραγωγή των οποίων πρόκειται να ωφεληθεί απ' αυτήν την εργατική δύναμη, δεν ξοδεύαν τίποτα για να την δημιουργήσουν. Ούτε, βεβαίως, θα ξοδέψουν τίποτα για κοινωνική ασφάλιση των προσωρινών ή/και παράνομων μεταναστών. Σε ό,τι αφορά την οικονομία της "μητρόπολης", οι μετανάστες εργάτες είναι θάνατοι γιατί εναλλάσσονται συνεχώς με καινούργιους. Δεν έχουν καν γεννηθεί, δεν μεγάλωσαν, δεν γερνούν, δεν κουράζονται, δεν πεθαίνουν. Έχουν μία και μόνη λειτουργία: να δουλεύουν. Για όλα τ' άλλα είναι υπεύθυνη η χώρα που τους στέλνει. Η "μητρόπολη" δεν μηδενίζει μόνο το άμεσο "κόστος εργασίας" αλλά και το έμμεσο: την κοινωνική ασφάλιση, την επί μακρόν αναπαραγωγή της εργατικής δύναμης.

Το αμερικανικό περιοδικό των εργοδοτών FORTUNE έγραφε ήδη από την δεκαετία του '70 ότι "οι ξένοι εργάτες, αναμφισβήτητα, αποτελούν πλέον αναπόσπαστο κομμάτι της ευρωπαϊκής οικονομίας. Αυτό που αρχικά υπήρξε μια προσωρινή λύση, έχει γίνει τώρα μια διαρκής αναγκαιότητα." Πέρυσι, την ώρα που η κυβέρνησή του ψήφισε μέτρα κατά της μετανάστευσης, ο καγκελάριος Κολ δήλωνε ότι η γερμανική οικονομία χρειάζεται 800.000 επιπλέον μετανάστες. Αυτή η "διαρκής αναγκαιότητα" εκμηδενισμού του κόστους εργασίας οδηγεί σε μια ορθολογικοποίηση των νόμων σχετικά με την μετανάστευση κι όχι στην απαγόρευση της μετανάστευσης. Τα μέτρα αυτά στοχεύουν στην ελαχιστοποίηση της νόμιμης μετανάστευσης γιατί η παράνομη αποφέρει περισσότερο κέρδος.

20/8/93. Δήλωση του τότε υπουργού Εθνικής Οικονομίας, Στέφανου Μάνου, στην δανέζικη WEEKENDANISEN: "Είμαι ενθουσιασμένος με τους Αλβανούς. Πρόκειται φυσικά για παράνομη εργασία, αλλά αυτό αποτελεί προϋπόθεση για να προσφέρουν την εργασία τους σε χαμηλή τιμή."

10/96. Η Γεν. Συνομ. Αγροτικών Συλλόγων Ελλάδος, σε υπόμνημά της προς το Υπ. Εργασίας: "Οι έλληνες αγρότες άντεξαν την τωρινή αγροτική κρίση εξαιτίας (sic) της απασχόλησης αλλοδαπών αγρεργατών που....μειώνουν το κόστος παραγωγής."

Ο ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ

ZAK
ΠΡΕΒΕΡ

ΠΕΛΑΤΗΣ: Σερβιτόρε, το λογαριασμό.

ΣΕΡΒΙΤΟΡΟΣ: Μάλιστα (βγάζει μολύβι και σημειώνει). Έχουμε....δύο αυγά σφιχτά, μία μοσχαράκι, μία αρακά, μία σπαράγγια, μία τυρί-βούτηρο, αμύγδαλα, καφέ κι ένα τηλεφώνημα.

ΠΕΛΑΤΗΣ: Και τα τσιγάρα.

ΣΕΡΒΙΤΟΡΟΣ: (Αρχίζει να λογαριάζει.) Μάλιστα....Και τα τσιγάρα.... Όλα αυτά μας κάνουν....

ΠΕΛΑΤΗΣ: Άδικος κόπος, φίλε μου, μην επιμένεις· δεν πρόκειται να το πετύχεις.

ΣΕΡΒΙΤΟΡΟΣ: ...

ΠΕΛΑΤΗΣ: Δεν σου μάθανε στο σχολείο ότι είναι μα-θη-μα-τι-κώς αδύνατη η πρόσθεση ανόμοιων....πραγμάτων.

ΣΕΡΒΙΤΟΡΟΣ: ...

ΠΕΛΑΤΗΣ: (Υψώνει τον τόνο της φωνής του.) Μα, τέλος πάντων, ποιόν νομίζουν ότι κοροϊδεύουν; Πρέπει όντως να 'ναι κανείς κρετίνος για να τολμήσει να προσθέσει μία μοσχαράκι με τσιγάρα, τσιγάρα με καφέ, καφέ με αμύγδαλα, σφιχτά αυγά με αρακά, και αρακά με ένα τηλεφώνημα.... Και γιατί όχι τον αρακά με έναν αξιωματικό της Λεγεώνας της Τιμής; (Σηκώνεται.) Όχι, φίλε μου, πίστεψέ με, μην επιμένεις και μην κουράζεσαι· δεν οδηγεί πουθενά, καταλαβαίνεις....πουθενά, ούτε καν σε φιλοδώρημα.
(Και φεύγει δίχως να πληρώσει τίποτα, παίρνοντας και την πετσετοθήκη.)

ΠΟΙΗΜΑ

FRANK
O' HARA

Πλάκα δε θα 'χε
αν Το Δάκτυλο μάς ρύθμιζε έτσι
ώστε να χέζουμε μία μόνο φορά την εβδομάδα;

Όλη την εβδομάδα θα φουσκώναμε
φουσκώναμε, κι ύστερα, το πρωινό της Κυριακής
την ώρα που όλοι είναι στην εκκλησία

Πλατς :

Νομίζω ότι όλοι ζούμε έναν πόλεμο, ίσως τον χειρότερο πόλεμο....Τον πόλεμο που έχει κηρύξει η εξουσία ενάντια στην ελευθερία της σκέψης μας, στο δικαίωμα να είναι η φαντασία μας παρούσα σε κάθε πράξη μας. Ο πόλεμος αυτός έχει πολύ περισσότερους νεκρούς απ' αυτούς του Β' Παγκοσμίου Πολέμου. Χιλιάδες νεκροί στα σαλόνια τους, μέσα στα σπίτια τους, από τον συνεχή βομβαρδισμό, με ψέματα, των Μέσων Μαζικής Επικοινωνίας....

CHARLANT ΠΙΝΤΕΡ